BIBLIOTEKA
SZKOLENIA PARTYJNEGO

Nr 5

PARTIA — CZOŁOWY ODDZIAŁ KLASY ROBOTNICZEJ i NARODU

NAKŁADEM
WYDZIAŁÓW SZKOLENIA
KC PPR i CKW PPS

BIBLIOTEKA NARODOWA

PARTIA — CZOŁOWY ODDZIAŁ KLASY ROBOTNICZEJ i NARODU

I. NAUKA MARKSISTOWSKA O ROLI PARTII ROBOTNICZEJ

SOCJALIZM — OSTATECZNYM CELEM KLASY ROBOTNICZEJ

Historycznym zadaniem klasy robotniczej jest poprowadzenie ludzkości do nowego ustroju — socjalizmu, w którym nie będzie krzywdy społecznej, nie będzie wyzysku człowieka przez człowieka. Klasa robotnicza zniesie podział społeczeństwa na wyzyskiwaczy i wyzyskiwanych i wtedy dopiero zacznie się nowy rozdział historii ludzkości — wolnej i szczęśliwej. Aby cel ten osiągnąć, klasa robotnicza i masy ludowe muszą obalić panowanie kapitału i zdobyć władzę państwową. Odbywa się to drogą konsekwentnej walki rewolucyjnej. Różne sa w różnych krajach sposoby tej walki o władzę i różne mogą być formy władzy ludowej; różne też drogi prowadzą do ostatecznego celu.

WALKA Z WŁADZĄ KAPITAŁU

Walka klasy robotniczej o obalenie władzy kapitału, o zbudowanie nowego, sprawiedliwego ustroju — jest to wielka, zacięta i długotrwała wojna klasowa. Prowadzą ją z jednej strony — klasy żyjące z wyzysku: kapitaliści, obszarnicy, spekulanci itp.; z drugiej strony — klasy i warstwy wyzyskiwane, żyjące z pracy swych rąk i mózgów. Na czele wszystkich wyzyskiwanych w ich walce o sprawiedliwość społeczną stoi klasa robotnicza, która w każdym kraju reprezentuje podstawowe interesy własnego narodu.

ZWYCIĘSTWO SOCJALIZMU W ZSRR

Ta wojna klasowa jest zacięta, uporczywa i długotrwała. Walka klasy robotniczej przeciw kapitalizmowi trwa przeszło sto lat i na $^1/_6$ części świata już zakończyła się ostatecznym zwycięstwem socjalizmu.

W krajach, w których po drugiej wojnie światowej klasa robot-

nicza idąca na czele mas ludowych zdobyła władzę i ustanowiła nowy ustrój demokracji ludowej, toczy się nadal, choć w zmienionych formach, ostra walka klasowa. Walka toczy się przeciwko siłom reakcji. Przeprowadzone reformy społeczne, tj. wywłaszczenie obszarników, i wielkich kapitalistów zniszczyły podstawową bazę ekonomiczną, z której wyrastała siła reakcji. Lecz przez te reformy reakcja nie została jeszcze zupełnie zniszczona. Pozostała ona jeszcze jako warstwa społeczna. Co ważniejsze, ideologia jej nie została jeszcze całkowicie przezwyciężona w świadomości mas pracujących.

W KRAJACH DEMOKRACJI LUDOWEJ WALKA TOCZY SIĘ NADAL

WALKA Z IMPERIALIZMEM

Sprzymierzeńcem reakcji rodzimej jest międzynarodowy imperializm, szczególnie amerykański. Dąży on do zdławienia Związku Radzieckiego, krajów demokracji ludowej oraz wszelkich ruchów wolnościowych, do ujarzmienia narodów i zapanowania nad światem. Stosuje on pokryte zasłoną „demokratycznej" frazeologii metody gwałtu i oszustwa, szantażu i prowokacji. Organizuje dywersję i tworzy tajne faszystowskie organizacje dla swej zbrodniczej działalności w krajach demokracji ludowej. Reakcja wewnętrzna współdziałając z reakcją międzynarodową usiłuje przywrócić stary ustrój wyzysku i ucisku oraz dąży do zahamowania dalszego marszu tych krajów po drodze umocnienia i pogłębienia demokracji ludowej i urzeczywistnienia socjalizmu.

Wojna jaką toczy klasa robotnicza przeciwko kapitałowi — to wojna krwawa i bezkrwawa, składająca się z wielu potyczek i bitew, wojna, w której klasa robotnicza jest nieraz zmuszona również zajmować pozycje obronne, ale coraz energiczniej przechodzi do natarcia, nieraz bywa zmuszona cofać się, ale ciągle maszeruje naprzód.

PARTIA — KIEROWNIKIEM W WALCE

Wojna ta, nie mniej niż jakakolwiek inna wojna, wymaga głęboko przemyślanej i opracowanej strategii i taktyki. Strategia i taktyka walki tylko wtedy może być słuszna i zwycięska, jeżeli opiera się na przodującej nauce — marksizmie. W wojnie tej, nie mniej niż w jakiejkolwiek innej wojnie, armia klasy robotniczej musi posiadać swój sztab, swoje dowództwo, swe kadry. Kierownictwem politycznym klasy robotniczej, mas pracujących i narodu — jest partia.

II. DWA TYPY PARTII ROBOTNICZYCH

STARY TYP PARTII ROBOTNICZEJ — REPREZENTOWANY PRZEZ PARTIE SOCJALDEMOKRATYCZNE EUROPY ZACHODNIEJ

Historia międzynarodowego ruchu robotniczego zna dwa zasadnicze typy partii robotniczych. Jeden z nich — to stary typ partii robotniczych, które należały do II Międzynarodówki. Typ ten powstał w ostatnich dziesięcioleciach XIX w. i reprezentują go jeszcze dzisiaj partie socjaldemokratyczne Europy zachodniej.

UGODOWY I OPORTUNISTYCZNY CHARAKTER PARTII SOCJALDEMOKRATYCZNYCH

W okresie, w którym partie te powstawały i stały się siłą panującą w ruchu robotniczym, kapitalizm miał jeszcze możliwości rozwoju. Partie socjaldemokratyczne przyczyniły się do rozpowszechnienia naukowego socjalizmu. Nauka Marksa rosła wszerz. Partie tworzyły własne związki zawodowe, prasę oraz instytucje oświatowe i spółdzielcze. Lecz rozszerzając swe wpływy partie socjaldemokratyczne wchłonęły w siebie również elementy obce klasowej ideologii proletariatu. Kierownictwo stosując burżuazyjny liberalizm dopuściło do tego, że już w dziewięćdziesiątych latach ubiegłego wieku wewnątrz partii rozpoczynają się wystąpienia przeciwko marksizmowi, rewidujące naukę Marksa. Doprowadziło to w rezultacie do tego, że partie socjaldemokratyczne całkowicie zatraciły rewolucyjną perspektywę, którą dali klasie robotniczej Marks i Engels. Nastawiały się nie na obalenie kapitalizmu, lecz na wytargowanie drobnych ustępstw za cenę ratowania kapitalizmu. Przyjęły one jako podstawową formę walki — walkę parlamentarną, a raczej nie tyle walkę, ile przetargi parlamentarne. Dlatego główna ich uwaga zwrócona była na frakcję parlamentarną (kilkudziesięciu posłów socjalistycznych). Partia była tylko dodatkiem do frakcji (frakcja parlamentarna miała prawo zwoływać zjazdy). Partie te nie stanowiły zwartej, zdyscyplinowanej organizacji. Znaczna większość członków nie brała (i dziś w partiach tego typu nie bierze) bezpośredniego udziału w pracy partyjnej. Członkowie partii byli luźno związani z organizacją.

Tego rodzaju budowa organizacyjna wynikała bezpośrednio z samego charakteru działalności tych partii. Istotą ich działalności było „od wypadku do wypadku określać swoje zachowanie, przystosowywać się do wydarzeń dnia, do drobnych wahań politycznych, zapominać o podstawowych interesach proletariatu i o zasadniczych cechach

całego ustroju kapitalistycznego, o całej ewolucji kapitalistycznej, poświęcać te interesy podstawowe dla rzeczywistych lub przypuszczalnych korzyści chwilowych" (Lenin).

Była to oportunistyczna polityka wyrzekania się zasadniczych historycznych interesów klasy robotniczej za cenę drobnych korzyści doraźnych, osiąganych od burżuazji. Była to polityka wyrzekania się w praktyce rewolucyjnych ideałów marksizmu, polityka ugody z burżuazją. Właściwa treść tej polityki była ukryta pod lewicowymi, socjalistycznymi frazesami. Ta polityka ugody doprowadziła do tego, że w okresie pierwszej wojny światowej kierownictwa partii II Międzynarodówki w swej ogromnej większości jawnie stanęły po stronie imperialistycznej „własnej" burżuazji. W następnych latach konsekwentnie staczały się one w bagno burżuazyjnego nacjonalizmu i zdrady interesów klasy robotniczej.

EPOKA IMPERIALIZMU; NOWE ZADANIA KLASY ROBOTNICZEJ

Okres względnie pokojowego rozwoju kapitalizmu zakończył się bezpowrotnie wraz z końcem ubiegłego stulecia. Nastała epoka imperializmu, epoka upadku kapitalizmu i zaostrzenia się sprzeczności klasowych, era wojen imperialistycznych i wielkich bitew rewolucyjnych klasy robotniczej z imperializmem. Na porządku dziennym stanęła sprawa rewolucyjnej walki o obalenie ustroju kapitalistycznego, który ujawnił już całą swą zgniliznę i reakcyjność. Na porządku dziennym stanęła sprawa bezpośredniej walki o władzę dla klasy robotniczej, dla ludu pracującego.

Wymagało to przebudowy całej pracy partyjnej, przestawienia jej na nowe tory, wychowania robotników w duchu rewolucyjnej walki o władzę, przygotowania i ściągnięcia rezerw, sojuszu z proletariatem krajów sąsiednich, ścisłego związku z ruchem wyzwoleńczym krajów kolonialnych itd. Nowe zadania, przed którymi stanęła klasa robotnicza, nie mogły być rozwiązane siłami starych partii socjaldemokratycznych. Stare metody pracy partii robotniczych, wychowanych w względnie pokojowych warunkach parlamentaryzmu, pozbawione ducha rewolucyjnej walki, nie nadawały się do spełnienia nowych zadań. Musiały one skazywać walkę klasy robotniczej na niechybną klęskę. Trzeba było stworzyć partię proletariatu — partię nowego typu odpowiadającą przełomowemu okresowi przejścia kapitalizmu do fazy imperializmu. Taką partią stała się partia bolszewicka.

PARTIA NOWEGO TYPU, MOBILIZUJĄCA MASY DO WALKI O WŁADZĘ

Tylko partia nowego typu mogła być zdolna do mobilizowania milionowych mas do bezpośredniej walki z monopolistycznym kapitałem, do walki o władzę.

PARTIE NOWEGO TYPU WYROSŁY Z LEWICOWEGO NURTU SOCJALDEMOKRATYCZNEGO

Już przed pierwszą wojną światową w łonie partii socjaldemokratycznych zrodziła się opozycja przeciwko oportunizmowi ich prawicowych przywódców, przeciwko polityce ugody z burżuazją. W partiach socjaldemokratycznych powstają lewe skrzydła, które zwalczają politykę reformistycznych przywódców. Na czele tej walki stał Lenin. Z tego lewicowego nurtu wyłoniły się partie rewolucyjne, partie nowego typu.

Partie nowego typu od chwili swego powstania prowadziły nieubłaganą walkę przeciwko imperializmowi o obalenie ustroju kapitalistycznego. Ich cechą charakterystyczną jest zgodność głoszonego programu i faktycznego działania, słowa i czynu.

PARTIE NOWEGO TYPU — OPARCIE SIĘ NA TEORII MARKSIZMU — LENINIZMU

„Rolę czołowego bojownika wykonać może tylko partia kierująca się przodującą teorią" (Lenin). Partią nowego typu mogła więc być tylko partia oparta na ideologii marksistowskiej. Musiała ona odrzucić błędy ideologiczne II Międzynarodówki i wypływającą z tych błędów oportunistyczną praktykę. Właściwa rewolucyjna taktyka wypływa bowiem tylko ze słusznej ideologii. Tylko partia nowego typu, która opiera się na rewolucyjnej teorii marksizmu-leninizmu, staje się partią rewolucyjnego czynu.

Jedynie partia nowego typu, partia bolszewicka, która powstała na najtrwalszej podstawie teorii marksizmu zdolna była do walki o historyczne interesy proletariatu. Przebieg rewolucji socjalistycznej w Rosji pokazał naocznie, że tylko taka partia może zapewnić klasie robotniczej zwycięstwo.

PARTIE STAREGO I NOWEGO TYPU W OKRESIE MIĘDZYWOJENNYM

Partie nowego, rewolucyjnego typu, które powstały w okresie między pierwszą a drugą wojną światową, rozwijały się na gruncie wyzwalania się klasy robotniczej spod wpływów burżuazyjnej ideologii. Walka między rewolucyjnym marksizmem a burżuazyjnym reformizmem prowadziła do krystalizowania się ideologii klasy robotniczej, przyczyniała się do pogłębienia świadomości klasowej, i wypierając z ruchu robotniczego ideologię burżuazyjną, wzmacniała tym samym jego siłę. Jednak przeważająca część robotników szła

jeszcze za partiami II Międzynarodówki. Pozostała ona pod wpływami ideologii burżuazyjnej, gdyż łudziła się jeszcze możliwością zbudowania lepszego jutra bez zasadniczej walki o władzę, na drodze reform społecznych w ramach ustroju kapitalistycznego. Do jej świadomości nie dotarło jeszcze, że ustroju kapitalistycznego nie można ulepszyć żadnymi reformami, że kapitaliści nigdy nie wyrzekną się wyzysku mas pracujących i dobrowolnie nie oddadzą władzy.

HASŁA JEDNOLITEGO FRONTU W OBLICZU NOWEGO NIEBEZPIECZEŃSTWA — FASZYZMU

A tymczasem przed narodami Europy wyrastało najgroźniejsze niebezpieczeństwo — faszyzm. W obliczu walki z niebezpieczeństwem faszyzmu rewolucyjne partie marksistowskie wysunęły hasło jednolitego frontu robotniczego i mobilizacji całej klasy robotniczej przeciwko faszyzmowi. Ale przywódcy II Międzynarodówki nie chcieli jednolitego frontu. Rozbicie ruchu robotniczego było jedną z głównych przyczyn, które ułatwiły faszyzmowi zwycięstwo w szeregu krajów.

Dopiero po tragicznym doświadczeniu drugiej wojny światowej idea jedności klasy robotniczej zaczęła coraz głębiej przenikać do świadomości najszerszych mas robotniczych.

PRAWICOWI PRZYWÓDCY PARTII SOCJALDEMOKRATYCZNYCH EUROPY ZACHODNIEJ — ROZBIJACZAMI RUCHU ROBOTNICZEGO

Jednakże rozbicie ruchu robotniczego nie wszędzie zostało przezwyciężone. W partiach socjaldemokratycznych Europy zachodniej prawicowi przywódcy (np. Leon Blum, Ramadier, Atlee, Bevin, Saragat) prowadzą politykę kapitulacji przed wielkim kapitałem, politykę kapitulacji przed imperializmem amerykańskim. Stali się oni czołowym oddziałem amerykańskich monopolistów w walce przeciwko ZSRR i krajom demokracji ludowej, przeciwko rewolucyjnemu ruchowi we własnym kraju.

ORGANICZNA JEDNOŚĆ PARTII ROBOTNICZYCH — W KRAJACH DEMOKRACJI LUDOWEJ

W krajach demokracji ludowej dawne partie socjaldemokratyczne przechodzą poważną ewolucję. Różnice istniejące jeszcze w ruchu robotniczym zostają w jednolitym froncie w toku ostrej walki z prawicą socjalistyczną stopniowo przezwyciężone. W krajach tych współpraca i jedność działania obu partii robotniczych prowadzi do coraz większego zbliżenia ideologicznego i w konsekwencji do organicznej jedności na gruncie jednej i jedynej

ideologii klasy robotniczej — ideologii marksistowskiej (Rumunia, Węgry, Czechosłowacja).

KRYSTALIZOWANIE SIĘ PARTII NOWEGO TYPU W POLSKIM RUCHU ROBOTNICZYM

W historii polskiego ruchu robotniczego droga krystalizowania się partii robotniczej nowego typu była ciężka, obfitująca w tragiczne nieraz doświadczenia i poważne błędy. Na polskim ruchu robotniczym zaciążyła piłsudczyzna, która ruch ten sprowadzała na manowce ugody klasowej, wysługiwania się obcym mocarstwom kapitalistycznym i antysowieckich poczynań. Zaciążyły na nim również antymarksistowskie koncepcje istniejące w rewolucyjnym nurcie, szczególnie „teoria" żywiołowości, która opóźniała proces krystalizowania się marksistowskiej koncepcji partii w polskim ruchu robotniczym. Z trudem i w walce wyzwalał się z tych błędów ruch robotniczy. Wśród bohaterskich kart ruchu robotniczego w Polsce wybijają się na czoło rewolucyjne walki 1905 r., kiedy pęd do jedności przezwyciężał rozbicie klasy robotniczej i łączył we wspólnej walce członków SDKPiL i PPS. Ten sam pęd do jedności łamał zapory stawiane przez prawicowych przywódców PPS i łączył KPP i lewicę PPS w jednolitym froncie w ostatnich latach Polski przedwrześniowej.

Decydujący przełom na drodze scalania się polskiego ruchu robotniczego rozpoczął się jednak dopiero w okresie okupacji niemieckiej. Jednolitofrontowa współpraca, nawiązana w czasie okupacji między PPR i lewym nurtem PPS, rozwinęła się w pełni dopiero po wyzwoleniu Polski. Trzyletni okres współpracy i jedności działania obu partii likwidował rozłam w ruchu robotniczym. Jednolitofrontowa praktyka skierowała rozwój ruchu robotniczego na drogę prowadzącą do socjalizmu, oparła go na zasadach marksistowskich i doprowadziła do stopniowego zmniejszania się różnic między obu odłamami polskiego ruchu robotniczego. W wyniku tych procesów polska klasa robotnicza stanęła w obliczu pełnego organicznego zjednoczenia w szeregach jednej partii robotniczej.

III. PARTIA NAJWYŻSZĄ FORMĄ ORGANIZACJI KLASY ROBOTNICZEJ

PARTIA — NAJWYŻSZĄ KLASOWĄ FORMĄ ORGANIZACJI I ZJEDNOCZENIA PROLETARIATU

Partia nie obejmuje całej klasy robotniczej. Partia jest częścią klasy wyrażającą jej interesy i kierującą jej walką. Robotnicy posiadają wiele niepartyjnych organizacji, jak: związki zawodowe, organizacje spółdzielcze, stowarzyszenia kulturalno-

oświatowe, młodzieżowe itp. Każda z tych organizacji spełnia swoje określone zadanie, każda jest szkołą uspołeczniania robotników. Partia jednak jest najwyższą formą klasowej organizacji proletariatu.

Partia — to podstawowy czynnik kierowniczy w łonie klasy robotniczej i wśród organizacji tej klasy. Partia to nie tylko najwyższa forma klasowego zjednoczenia proletariuszy, to jednocześnie narzędzie w rękach proletariatu: do zdobycia władzy, kiedy nie jest jeszcze zdobyta, do jej wzmocnienia i rozszerzenia, kiedy już jest zdobyta. Partia jest jedyną organizacją, która potrafi scentralizować kierownictwo walką polityczną klasy robotniczej i mas pracujących.

Partia jednoczy pracę wszystkich masowych organizacji proletariatu i nadaje ich działalności wspólny kierunek — do wyzwolenia mas pracujących od wyzysku i ucisku. Bez tego kierownictwa niemożliwa jest jedność walki proletariatu i skuteczność walki mas pracujących o władzę. Po zdobyciu zaś władzy kierownictwo partii jest niezbędne w budowaniu ustroju demokracji ludowej, w budowaniu socjalizmu.

KIEROWNICZA ROLA PARTII JAKO ORGANIZATORA KLASY ROBOTNICZEJ

Na czym polega kierownicza rola partii?

Pierwszym warunkiem spełnienia tej roli to słuszna polityka partii, jej strategia i taktyka. „Strategia — to wytknięcie kierunku głównego uderzenia proletariatu na podstawie danego etapu rewolucji, opracowanie odpowiedniego planu rozmieszczenia sił rewolucji (rezerw głównych i drugorzędnych), walka o urzeczywistnienie tego planu przez cały czas trwania danego etapu rewolucji". „Taktyka — to wytknięcie linii postępowania proletariatu w stosunkowo krótkim okresie przypływu lub odpływu ruchu, podnoszenia się lub spadku fali rewolucyjnej, walka o przeprowadzenie tej linii poprzez zastąpienie dawnych form walki i organizacji — nowymi, dawnych haseł — nowymi, poprzez kojarzenie form itd." (Stalin).

Główne zadanie partii — to wysunąć takie sposoby walki i takie formy organizacji, które by ułatwiły masom poznanie słuszności haseł rewolucyjnych na podstawie własnego doświadczenia. „Z samą tylko awangardą — mówi Lenin — zwyciężyć nie można. . . Aby cała klasa robotnicza, aby rzeczywiście szerokie masy pracujące i uciskane stanęły na takim (wysuwanym przez partię) stanowisku — nie dość samej tylko propagandy, samej tylko agitacji". Chodzi o to, aby z szeregu zadań stojących przed partią wyodrębnić to właśnie aktualne zadanie, którego rozwiązanie jest centralnym punktem

i którego wykonanie zapewnia pomyślne rozwiązanie pozostałych zadań aktualnych. Jest to najwłaściwsza droga doprowadzenia mas do walki, stopniowo, od form niższych do wyższych. Nie znaczy to jednak, że partia musi przekonać najpierw wszystkich robotników co do jednego, a dopiero potem zacząć działać. Klasa robotnicza nie jest jednolitym, zwartym organizmem. Do klasy robotniczej napływają ciągle ludzie z warstw pośrednich (chłopstwa i drobnomieszczaństwa). Klasa robotnicza nie jest izolowana od społeczeństwa wychowywanego w ciągu wieków przez klasy posiadające, które miały w swoim ręku wszystkie środki oddziaływania ideologicznego. Istnieje więc stale możliwość nacisku ideologii burżuazyjnej na klasę robotniczą. Na nacisk ten podatne są szczególnie zacofane oddziały klasy robotniczej lub też szczególnie uprzywilejowane (arystokracja robotnicza). Aby temu przeciwdziałać, aby przyśpieszyć dojrzewanie świadomości klasowej, partia musi odegrać rolę organizatora klasy robotniczej. Główna rzecz polega na tym, aby przed przejściem do decydujących działań politycznych partia zapewniła sobie poparcie większości klasy robotniczej i mas pracujących. Liczenie na żywiołowe działanie mas, pozostawanie w tyle za masami przekreśla właściwą rolę partii. Aby wypełnić rolę organizatora, kierownika, nauczyciela i wodza mas, partia musi być czołowym oddziałem klasy robotniczej i narodu.

IV. PARTIA — CZOŁOWY ODDZIAŁ KLASY ROBOTNICZEJ I NARODU

Aby być czołowym oddziałem klasy robotniczej, partia musi wchłonąć w siebie najlepsze elementy klasy robotniczej i narodu tzn. ludzi najbardziej świadomych i zahartowanych w walce, najbardziej oddanych, ofiarnych. Gdyż jako czołowy oddział — partia musi rozumieć więcej, patrzeć dalej, oceniać głębiej wydarzenia, mając na uwadze historyczne interesy klasy robotniczej, aniżeli zdolny jest je rozumieć i oceniać każdy poszczególny robotnik. Partia musi bowiem nakreślać drogę wiodącą do zwycięstwa, ustalać plan działania. Jako czołowy oddział — partia musi prowadzić do walki armię klasy robotniczej.

SOJUSZNICY KLASY ROBOTNICZEJ: PRACUJĄCE CHŁOPSTWO I INTELIGENCJA

Prowadząc wojnę przeciwko kapitalizmowi klasa robotnicza musi mieć sojuszników — bez nich wojny nie wygra. Sojusznikiem klasy robotniczej jest przede wszystkim pracujące chłopstwo. Jest nim

również inteligencja pracująca. Partia robotnicza — czołowy oddział klasy robotniczej — wyraża najistotniejsze interesy całego ludu pracującego. Partia robotnicza powinna wchłonąć i wchłania w swoje szeregi najlepszych i najbardziej świadomych przedstawicieli chłopstwa i inteligencji. Walczy ona bowiem o sprawę bliską i zrozumiałą dla najbardziej rewolucyjnych i przodujących elementów chłopskich i inteligencji pracującej.

PARTIA KLASY ROBOTNICZEJ — CZOŁOWYM ODDZIAŁEM NARODU

W okresie zmagań z hitlerowskim najeźdźcą, w okresie walki o niepodległość klasa robotnicza Polski wysunęła się na czoło narodu jako jego siła przewodnia. Zdrada klas posiadających, antynarodowa polityka rządu emigracyjnego postawiły ich poza narodem. W tych latach obnażył swoje oblicze burżuazyjny patriotyzm, który okazał się frazesem, spoza którego wyjrzała zdrada narodowa. Jedyną siłą zdolną do wywalczenia niepodległości narodu okazała się klasa robotnicza i masy pracujące. Klasa robotnicza zadokumentowała również swą przodującą rolę w narodzie — w pracy nad umacnianiem Polski Ludowej i odbudową zniszczonego kraju, w walce z reakcją, w obronie władzy ludu.

Partia klasy robotniczej jest więc równocześnie czołowym oddziałem narodu. Polska Ludowa wznosi się wspólnym wysiłkiem wszystkich ludzi pracy. Dlatego w szeregach partii marksistowskiej jest miejsce dla najbardziej czołowych, najbardziej bojowych budowniczych Polski ze wszystkich warstw narodu. Dla partii klasy robotniczej niepodległość i suwerenność własnego kraju jest nierozdzielnie związana z realizacją jej celów, z całkowitym wyzwoleniem społecznym, z socjalizmem. Dlatego partia marksistowska jest najbardziej konsekwentnym obrońcą niepodległości, dlatego może ona mobilizować cały naród przeciwko zakusom imperializmu, w obronie całości naszych granic, naszej suwerenności i niepodległości.

V. NA CZYM POLEGA SIŁA PARTII NOWEGO TYPU

Siła partii robotniczej nowego typu, zdolnej do prowadzenia mas ludowych do zwycięskiego boju o zrealizowanie ideałów socjalizmu, uwarunkowana jest całym szeregiem czynników.

OPARCIE SIĘ NA IDEOLGII MARKSIZMU — LENINIZMU

Po pierwsze: partia winna opierać się na ideologii marksizmu, uwzględniając twórcze rozwinięcie marksizmu przez Lenina i Stalina i nasz własny dorobek na polskiej drodze do socjalizmu. Tylko

partia uzbrojona w przodującą teorię może spełnić rolę czołowego bojownika klasy robotniczej i narodu. Bez znajomości marksizmu nie można zorientować się w tym co się dzieje, nie podobna prawidłowo ocenić działających sił i wysuwać z tej oceny przewidywań dalszego rozwoju wypadków. Bez tego uzbrojenia niesposób nakreślić prawidłowo perspektywy walki i zwycięstwa.

UMIEJĘTNOŚĆ STOSOWANIA MARKSIZMU ODPOWIEDNIO DO SYTUACJI W KRAJU

Po drugie: partia musi umieć stosować teorię marksizmu w swoim kraju odpowiednio do konkretnej historycznej sytuacji — musi umieć nakreślić sobie cele i zadania zgodnie z historycznymi interesami własnej klasy robotniczej i własnego narodu.

Teoria marksizmu nie daje bowiem gotowych recept na wywalczenie socjalizmu we wszystkich krajach i dla wszystkich czasów. Wręcz przeciwnie — teoria marksizmu głosi, że drogi do socjalizmu przebiegać muszą rozmaicie w rozmaitych krajach i że zadaniem partii robotniczej każdego kraju jest tę drogę nakreślić, kierując się kompasem marksizmu. Tylko w ten sposób pojmując marksizm — nie jako dogmat, lecz jako wytyczną działania — partia potrafi prawidłowo opracować strategię i taktykę walki zgodnie z interesami klasy robotniczej i narodu.

WIĘŹ Z KLASĄ ROBOTNICZĄ I MASAMI

Po trzecie: partia jako czołowy oddział klasy robotniczej musi być nierozerwalnie związana z klasą robotniczą, z całym ludem pracy. Bo partia jest częścią klasy, częścią przodującą, ale organicznie związaną z całą klasą robotniczą. Oderwanie się partii od swej macierzy grozi jej śmiercią. Lenin mówił, że partia jest niezwyciężona, jeżeli potrafi „powiązać się, zbliżyć się, do pewnego stopnia zespolić się z najszerszymi masami ludu pracującego, przede wszystkim z masami proletariackimi, lecz również i z nieproletariackimi masami pracującymi".

Partia, która oderwie się od mas, od narodu, przesiąknie biurokratyzmem, zatraci wspólny język z masami, partia, która nie wsłuchuje się pilnie w to, czego masy pragną i co je trapi, taka partia przestaje być awangardą, nie jest zdolna spełnić swych zadań.

Kierownictwo organizacji partyjnych winno nie tylko uczyć i wychowywać członków partii, klasę robotniczą i lud pracujący, lecz samo musi się uczyć od ludzi pracy, wzbogacać swoją wiedzę i doświadczenie bogatą praktyką i doświadczeniem pracy, walki i życia milionów pracujących. Nie można być dobrym kierownikiem poli-

tycznym, dobrym sekretarzem partyjnej organizacji bez gruntownej znajomości życia mas pracujących, bez znajomości ich myśli, nastrojów, prądów wśród nich nurtujących. Do obowiązków kolektywu kierowniczego organizacji partyjnych wszystkich szczebli należy bezpośredni kontakt, stała łączność tak z szeregowymi członkami partii jak i bezpartyjnymi robotnikami, chłopami i inteligentami.

Partii nie wolno naginać się do każdorazowych nastrojów mas pracujących. Partia nie może być prawdziwą partią, jeżeli poprzestaje na rejestrowaniu tego, co przeżywa i myśli klasa robotnicza w swej masie, jeżeli wlecze się w tyle za ruchem żywiołowym. Propagatorzy żywiołowości są przewodnikami polityki burżuazyjnej, skazującej proletariat na rolę narzędzia w rękach burżuazji. Partia nowego typu musi umieć wznieść się ponad chwilowe interesy poszczególnych grup proletariatu, umieć podnosić masy do poziomu klasowych, zasadniczych interesów klasy robotniczej i narodu, umieć kształtować nastroje mas. Demagogia i tani poklask obce są partii marksistowskiej. Każde hasło partii, każde słowo partii musi znaleźć wyraz w konkretnej działalności.

ZWARTOŚĆ ORGANIZACYJNA

Po czwarte: partia musi być zorganizowana, aby zapewnić całkowitą zgodność między programem a działaniem, między słowem a czynem.

Organizacyjne zasady, które obowiązują w partii, mają decydujące znaczenie dla jej oblicza. Partia marksistowska — to partia czynu. Nie wystarczy tylko słuszny program, słuszna linia polityczna. Decyduje realizowanie programu w praktycznej działalności. Zaś o zdolności partii do realizowania jej programu decyduje jej siła organizacyjna.

VI. CENTRALIZM DEMOKRATYCZNY

Zadaniem centralizmu demokratycznego jest utrzymanie zwartości organizacyjnej w ramach ustalonej linii politycznej. Linia polityczna ustalona jest w wyniku wymiany zdań i dyskusji na podstawie uogólnienia doświadczeń, dokładnej analizy konkretnych warunków wewnętrznych i zewnętrznych, w jakich partia działa, w oparciu o naukę marksistowską. Linia generalna przyjęta przez większość partii na Zjeździe Partyjnym obowiązuje do realizacji wszystkich członków partii.

Partia działa jako jednostka zwarta i scentralizowana całość organizacyjna. Ośrodkiem kierowniczym jest Komitet Centralny wybierany na Zjeździe Partyjnym, który stanowi najwyższą władzę partyjną. Komitet Centralny odpowiada za swoją działalność przed Zjazdem. Komitet Centralny kieruje partią poprzez komitety terenowe (wojewódzkie, miejskie, powiatowe), wybierane na odpowiednich konferencjach partyjnych. Niższe organizacje podporządkowane są wyższym, wykonują ich dyrektywy, składają sprawozdania ze swej działalności. Kontrola wykonania uchwał i dyrektyw jest bowiem nierozerwalną częścią składową zasad organizacyjnych partii nowego typu.

NA CZYM POLEGA DEMOKRACJA WEWNĄTRZPARTYJNA?

Lecz w partii winna obowiązywać wewnętrzna demokracja. Demokracja ta opiera się na następujących zasadach:

a) wybieralność wszystkich władz partyjnych;
b) podporządkowanie się mniejszości decyzjom większości;
c) obowiązek składania sprawozdań z pracy nie tylko niższych organizacji partyjnych wyższym, ale również wyzszych organizacji — niższym.

Jaki jest sens tych zasad? Członkowie partii wyłaniają swoje kierownictwo w demokratycznych wyborach władz partyjnych. Wybierają tych ludzi, których obdarzają zaufaniem. Wysuwają pod adresem kierownictwa wnioski, które są wyrazem swobodnej wymiany poglądów, doświadczenia, pracy, inicjatywy dołów partyjnych. Wybieralność wszystkich instancji partyjnych i obowiązek sprawozdawczości chroni partię przed niebezpieczeństwem zbiurokratyzowania się poszczególnych ogniw kierowniczych. Chroni przed niebezpieczeństwem oderwania się od mas partyjnych, a przez to i od klasy robotniczej, od mas ludowych.

Tylko dzięki przestrzeganiu wewnątrzpartyjnej demokracji partia może utrzymać i wzmacniać dyscyplinę, karność, sprężystość w wykonywaniu zadań partyjnych. Dyscyplina w partii marksistowskiej oparta jest przede wszystkim na świadomości członków partii, oparta jest na zaufaniu i autorytecie, jakie posiadają władze partyjne u swoich organizacji i swoich członków. Dyscyplina — nie ślepa, nie mechaniczna, lecz świadoma — to podstawa, na której wyrasta jedność organizacyjna partii.

Zasada scentralizowanego kierownictwa nie jest jednoznaczna z komenderowaniem, narzucaniem z góry nastawień i rozkazów.

Kierownictwo terenowej organizacji tylko wtedy staje na wysokości swych zadań, jeśli czuje na sobie odpowiedzialność za wszystko, co się dzieje w terenie jego działalności. Nie czeka ono tylko na polecenia i wskazówki z góry, lecz z własnej inicjatywy podejmuje rozwiązanie różnych spraw i usuwanie różnych braków i bolączek miejscowych, działając w ramach ogólnych wskazań i dyrektyw centralnych władz partyjnych. Komitet Centralny nie stawia i nie może stawiać przed sobą zadania wypracowania takich uchwał i dyrektyw, które obejmowałyby wszystkie sprawy i zagadnienia terenu, z jakimi spotykają się i które powinny rozwiązywać organizacje partyjne. Komitety terenowe winny konkretne sprawy terenu, polityczne i gospodarcze, umieć rozstrzygać i decydować o nich samodzielnie, kierując się ogólnymi wytycznymi Komitetu Centralnego.

VII. JEDNOŚĆ I ZWARTOŚĆ IDEOWA

Siła partii marksistowskiej polega na tym, że stanowi ona jednolity system organizacyjny oparty o jedność ideową. Jedność ideowa partii polega na tym, że nie może być w jej szeregach zasadniczych różnic ideologicznych, opozycji ani frakcji. Partia, która wypracowała własną linię polityczną w oparciu o jedynie słuszną teorię — marksizm-leninizm, musi wymagać od wszystkich swoich członków, aby realizowali w życiu jej wytyczne ideowe.

Jedność ideowa jest niezbędna, aby partia działała jednolicie. Jeżeli wszyscy członkowie wszystkich organizacji partyjnych działają w jednym kierunku, jeżeli jedna myśl ożywia wszystkich, jeżeli wszyscy harmonijnie pracują pod jednym kierownictwem, to taka partia może nie obawiać się trudności w walce i w pracy.

Bez takiej partii nie może być mowy o zwycięstwie klasy robotniczej, nie może być mowy w warunkach demokracji ludowej o przejściu do socjalizmu.

KONIECZNOŚĆ ZLIKWIDOWANIA RÓŻNIC IDEOLOGICZNYCH W ZJEDNOCZONEJ PARTII

Istnienie dwóch partii w polskim ruchu robotniczym świadczyło o pozostałościach wpływów ideologii burżuazyjnej w klasie robotniczej. Dlatego jednym z głównych ogniw w przygotowywaniu jedności organicznej jest zlikwidowanie istniejących różnic ideologicznych. Tylko zbliżenie ideologiczne stworzy mocną podstawę zjednoczonej partii. Jedność ideologiczną osiągnąć można tylko dzięki zastosowaniu marksistowskiej krytyki w ocenie doświadczenia polskiego i międzynarodowe-

go ruchu robotniczego. Należy przejąć to, co w tradycjach obu partii było postępowe i rewolucyjne. Odrzucić zaś to, co błędne i szkodliwe. Uznajemy konieczność sięgania do przeszłości przede wszystkim w tym celu, aby przezwyciężyć zły balast przeszłości, aby usunąć źródła naszych błędów i słabości. Wszystkie jednak wysiłki skierować musimy na wykucie wspólnej podstawy w ocenie teraźniejszości oraz na wykonanie zadań, które przed nami stoją, mając przed oczyma nie przeszłość, która nas dzieliła, lecz przyszłość, która nas łączy.

Nie jest do pomyślenia w szeregach zjednoczonej partii istnienie różnych kierunków ideowo-politycznych (lewicy, prawicy, centrum). Frakcyjność w partii jest bowiem wyrazem przenikania ideologii burżuazyjnej do partii. Czy oznacza to, że nie będzie w zjednoczonej partii możliwości wymiany zdań i poglądów? Nic podobnego. Linia generalna partii kształtuje się poprzez słuszną ocenę zdobytego doświadczenia, poprzez swobodną wymianę myśli i poglądów, poprzez pobudzenie inicjatywy politycznej członków partii. Ale jeśli w wyniku wymiany poglądów zostają powzięte uchwały, które stanowią linię partii — wówczas staje się ona obowiązująca dla wszystkich członków partii. Wystąpienie wówczas przeciwko tym uchwałom, niepodporządkowanie się im jest równoznaczne z postawieniem się poza nawias partii.

Linia polityczna partii musi być przez członków partii znana i rozumiana. Zjednoczona partia będzie partią masową, niedostateczne wyrobienie ideologiczne członków partii będzie więc zjawiskiem nieuniknionym. Możemy je usunąć tylko na drodze masowej pracy szkoleniowej, tylko przez polityczne wychowanie. Wychowanie polityczne odbywa się w toku pracy i walki. Praca uświadamiająca we własnych szeregach prowadzona stale i systematycznie wyruguje z partii istniejące szkodliwe naleciałości obcej ideologii.

KRYTYKA I SAMOKRYTYKA — ORĘŻEM W UTRZYMANIU JEDNOŚCI IDEOWEJ PARTII NOWEGO TYPU

Najmocniejszym orężem w utrzymaniu jedności ideowej jest w partii nowego typu swoboda i obowiązek krytyki i samokrytyki. Poszczególne organizacje partyjne i poszczególni towarzysze przeprowadzając w swoim terenie linię polityczną partii mogą nieraz przy samodzielnym rozstrzyganiu nowych zagadnień popełniać błędy. Nie jest do pomyślenia absolutne wykluczenie wszelkich błędów. Należy jednak i można ograniczyć je do minimum. Podniesienie poziomu politycznego wszystkich członków par-

tii może je do tego minimum ograniczyć. Prawem i obowiązkiem każdego członka partii jest błędy te krytykować w swobodnej dyskusji. Obowiązkiem zaś towarzysza czy organizacji partyjnej, która błąd popełniła, jest przeprowadzenie samokrytyki. Samokrytyka jest nie tylko męskim, otwartym przyznaniem się do popełnionego błędu. Należy zbadać samemu i dotrzeć do źródła błędu, aby na przyszłość nie został powtórzony. Krytyka i samokrytyka stosowana w partii jest dźwignią rozwoju partii, przeciwdziała jej skostnieniu i biurokratycznym wypaczeniom. Zmusza każdego członka partii do kontrolowania swojego postępowania w sprawach politycznych i organizacyjnych, swojego postępowania w życiu prywatnym. Miarą dojrzałości i powagi partii i poszczególnych jej organizacji czy oddzielnych towarzyszy jest stosunek do popełnionych błędów i wola ich przezwyciężenia. Uczenie się na popełnionych błędach, wyciąganie z nich nauki na przyszłość może jedynie utrwalić i utrwala jedność ideową partii.

VIII. JEDNOŚĆ ORGANIZACYJNA

Zjednoczona partia będzie partią masową. Masowość stanowi siłę partii, pozwala jej sięgnąć do wszystkich terenów, do wszystkich odcinków naszego życia. Partia marksistowska musi być wszędzie, gdzie są masy pracujące. Wiele odcinków naszego życia wymaga wyrugowania pozostałości i przeżytków poprzedniego ustroju zarówno w aparacie państwowym jak gospodarczym i kulturalno-oświatowym. Partia masowa ma lepsze możliwości jednoczenia i kierowania we właściwe łożysko poczynań i inicjatywy szerokich mas ludowych.

JEDNOLITY SYSTEM ORGANIZACYJNY — SIŁĄ PARTII NOWEGO TYPU

Ale nie tylko w wielkiej ilości członków tkwi siła partii. Siła partii polega głównie na tym, że stanowi sumę organizacji partyjnych, związanych w jednolity system organizacyjny. Partia to nie jest luźno powiązana masa ludzka. W partii nowego typu nie mogą być członkowie chodzący luzem. Nie ma podziału jak w innych partiach na członków „czynnych" i „biernych", „ścisłych" i „luźnych", „rzeczywistych" i „wspierających". Członkowie partii marksistowskiej muszą być związani obowiązkiem określonej pracy partyjnej. Zasadniczą komórką organizacyjną jest koło produkcyjne (w fabryce, instytucji, wsi). Istnieją również koła terenowe, obejmujące towarzyszy nie pracujących w większych skupiskach (np. służba

domowa, gospodynie domowe). Koła powiązane są przez komitety partyjne, wybierane na konferencjach partyjnych (w zakładach, gminach, dzielnicach, miastach, powiatach, województwach).

Uchwały Zjazdów Partyjnych czy Komitetu Centralnego przechodzą do kół partyjnych poprzez komitet partyjny. Komitet partyjny stanowi bezpośrednie kierownictwo członków partii na danym terenie nawet wtedy, gdy członkowie koła pracują w aparacie centralnym. Ten jednolity system organizacyjny pozwala sprawnie i sprężyście kierować wielką masą partyjną w najtrudniejszych warunkach. Pozwala skoordynować wysiłki milionowej masy członków.

CODZIENNA PRACA PARTYJNA OBOWIĄZKIEM CZŁONKÓW PARTII NOWEGO TYPU

Partia winna umieć uaktywnić wszystkich swoich członków. Uaktywnienie wszystkich członków organizacji partyjnych, wprzęgnięcie ich do pracy w partii jest głównym i naczelnym zadaniem kierownictw organizacyjnych i całego aktywu partyjnego.

Partia wychowuje wszystkich członków w duchu aktywności. Żąda od nich sprawozdania z wykonania powierzonych zadań, pomagając im w ich wypełnianiu. Partia nowego typu jest bowiem partią czynu. Nie wystarczy wyznawać program partii, trzeba codziennie, na każdym kroku walczyć o jego realizację. Każdy członek partii musi w każdej sytuacji pamiętać, że obowiązuje go wprowadzenie w czyn zasad wyznawanych. Musi stale, codziennie w swoim środowisku i rodzinie pamiętać, że jest członkiem partii i co go obowiązuje. Musi stale i wszędzie propagować program partii, uświadamiać masy bezpartyjne. Obowiązkiem jego jest sygnalizować kierownictwu o wszelkich wypaczeniach, walczyć o słuszną realizację uchwał. Członkowie zjednoczonej partii wtedy staną na wysokości zadania, jeśli systematycznie podnosić będą swój poziom polityczny, swą świadomość klasową.

Partia klasy robotniczej w warunkach demokracji ludowej jest czołową partią rządzącą. Jej siła polega na zaufaniu klasy robotniczej i mas narodu do partii, na poparciu, jakie jej naród udziela. Zaufanie to zaskarbia sobie długotrwałą, ofiarną pracą wśród mas, słuszną polityką w rządzie. Partia musi umieć przekonać masy o słuszności tej polityki na podstawie własnego doświadczenia mas. Partia winna ostro zwalczać wszelkie przejawy biurokratyzmu, pamiętać, że rządzi w imieniu mas narodu, dla dobra narodu. Stąd wypływają szczególne zadania organizacji partyjnych dotyczące

usprawnienia pracy w przedsiębiorstwach państwowych, w aparacie państwowym. Organizacja partyjna w przemyśle państwowym musi być przodownikiem w walce o realizację planu gospodarczego, o zwiększenie wydajności pracy, o szerszy rozwój współzawodnictwa pracy. Członkowie partii winni na każdym kroku walczyć ze zwyrodnieniem biurokratycznym, z nadużyciami i wszelkimi objawami szkodnictwa. Organizacje partyjne mają obowiązek walki o demokratyzację aparatu państwowego, o powiązanie go z masami, aby aparat państwa ludowego był w każdym ogniwie wyrazicielem mas ludowych i stał na straży ich interesów.

IX. PRZODUJĄCA PARTIA — TO PRZODUJĄCY LUDZIE

Być członkiem przodującej partii — to znaczy przodować pod względem uświadomienia politycznego, przodować w pracy, przodować pod względem moralnym, być wzorem człowieka i obywatela.

CZYSTOŚĆ SZEREGÓW SIŁĄ PARTII NOWEGO TYPU

Partię ocenia społeczeństwo nie tylko na podstawie programu i uchwał centralnych władz, ale na podstawie codziennej pracy i postawy moralnej członków i aktywu partyjnego. Dlatego zjednoczona partia będzie musiała dbać o czystość swoich szeregów. Siłą partii robotniczej jest oczyszczanie swych szeregów z elementów obcych klasowo, z elementów karierowiczowskich i zdemoralizowanych. W partii marksistowskiej nie ma miejsca na frazesowiczów i gadułów. Oceną członka partii, najlepszą jego legitymacją są fakty jego powszedniej pracy, fakty budownictwa Polski Ludowej.

NOWY TYP DZIAŁACZA PARTYJNEGO

Zjednoczona partia wychowa nowy typ działacza partyjnego i państwowego. Członkowie partii winni posiadać rozmach rewolucyjny, który jest tą ożywczą siłą, która budzi myśl, pcha naprzód, daje perspektywę. Rozmach rewolucyjny winien jednak iść w parze z praktycyzmem, z rzeczową uporczywością, która obala wszelkie przeszkody, która musi doprowadzić do końca już rozpoczęte dzieło, jeśli nawet jest to dzieło niewielkie. Bez tej uporczywości nie można sobie wyobrazić, nie może być żadnej twórczej pracy. Działacz partyjny nie może się również zasklepiać w ciasnym praktycyzmie. Musi obok spraw codziennych, drobnych widzieć sprawy zasadnicze, historyczne, mieć stale przed oczyma perspektywę przyszłości.

Członkowie partii marksistowskiej muszą być przodownikami na każdym odcinku, na którym się znajdują. Uczciwe i rzetelne wykonywanie swych obowiązków, ofiarność i oddanie sprawie socjalizmu, wierność swojej idei i ukochanie partii — oto co powinno cechować członka zjednoczonej partii. Nie wynosząc się ponad innych, związany ze swym środowiskiem, chętny do pomocy i porady — taki członek partii potrafii podnieść autorytet i zaufanie do partii i do siebie. Tylko wtedy bowiem partia może być przodująca, jeśli każdy jej działacz, każdy członek partii będzie przodował w swoim środowisku.

SPIS TREŚCI

D-027571
Tłoczono 50.000 egzemplarzy
Zakłady Graficzne „Książka" — Łódź
Obj. 1 $^1/_2$ ark. Papier rot. druk. sat. VII kl. 70 g.

„Książka"
19.X.48

BIBLIOTEKA SZKOLENIA PARTYJNEGO

1. Klasa robotnicza Polski awangardą w walce o niepodległość i wyzwolenie społeczne
2. Dwa nurty w międzynarodowym ruchu robotniczym
3. Rozbicie w polskim ruchu robotniczym i drogi jego przezwyciężenia
4. Źródła demokracji ludowej w Polsce
5. Partia — czołowy oddział klasy robotniczej i narodu polskiego
6. Sojusz robotniczo-chłopski w Polsce Ludowej
7. Klasowa treść państwa demokracji ludowej
8. Wolność człowieka pracy w demokracji ludowej i przy socjalizmie
9. Gospodarka Polski Ludowej i drogi jej rozwoju
10. Polska Ludowa w obronie pokoju i niepodległości
11. Walka klasowa i jej formy w Polsce Ludowej

NAKŁADEM WYDZIAŁÓW SZKOLENIA KC PPR I CKW PPS